

R1JALEIDJA

Karjääri planeerimise toetamine: võimalused ja väljakutsed

Mare Lehtsalu
Karjääriõppe juhtivspetsialist
SA Innove karjääriteenuste arenduskeskus
29.aprill 2011

KARJÄÄRITEENUSTE
ARENDUSKESKUS

INNOVE

Elukestva Õppe Arendamise Sihtasutus

Euroopa Liit
Euroopa Sotsiaalfond

Eesti tuleviku heaks

- ◆ Täna räägime **karjäär**ist, selle teadliku planeerimise vajadusest ja püüame vaadelda erinevatest vaatenurkadest lähtuvalt – kuidas kool saab oma õpilasi karjääriotsustes toetada.
- ◆ Sõna „**karjäär**“! ?
  - ◆ Kas ühiskonnas mõistetakse ühtmoodi? Teatakse tähendust?
- ◆ Sõna „**raha**“ !?
  - ◆ Igal omad prioriteedid ... aga sõna teavad kõik.

- ◆ Inimene on raha kui käibevahendi loomulikuks eluosaks tunnistanud. Planeerib kokkuhoidu ja kulutusi...
- ◆ Aga „karjääri planeerimine“ või „karjääri kujundamine“?
- ◆ Eestipäraselt on kohane öelda ka „**elu planeerimine**“.
Mis saab olla tähtsam? Kas selle sõnapaariga väljendatav tegevus on ühiskonnas piisavalt tähtsustatud?
Jah, on progress.

- ◆ Kui iga üksikisik suudab leida endale parima rakenduse
töises elus, saame rääkida **inimvarast**. Võidab riik ja
kogu maailm!
- ◆ Noorte haridus- ja tööelu valikuid jälgivad ootusärevalt
paljud osapooled. Ootused aga ... on kohati
vastanduvad...

Kes mõjutavad õpilaste valikuid?

- ◆ **Vanemad** – püüdega parimat ...
- ◆ **Järgmise taseme koolid**, kes vahest õpilasi ka täituvuse pärast jõuliselt endale meelitavad ...
- ◆ **Tööandjad ja riigi majandusmudel tervikuna** – püüdes meelitada sellesse „masinavärki“ inimest kui sobilikku „rattakest“ ... kas ehk siiski on vajalik, et homme tööturule sisenev noor suudab luua uut olukorda ja uut paremat majandusmudelit ...
- ◆ **Sõbrad**, kellega üheskoos elus kulgemine on ahvatlev ja nauditav ...
- ◆ Ühiskonnas kanda kinnitanud **väärtushinnangud** ... millest nii mõnigi mitte just alati õnneliku elu poole ei kanna ...

Loetelu võiks pikalt jätkata!

- ◆ Ühest tõde ei ole! Igal on omamoodi õigus.

Samas ...

- ◆ Meie konverentsilegi on saanud pisut intrigeeriv pealkiri: kooli roll õpilase karjääri kujundamisel.
- ◆ Karjääri **kujundab inimene ise**. Mitte keegi teine. Inimese põhiõigus. Ka vastutus!
- ◆ Kindla teadmisega, milles olen just mina **võimekas**, kuidas ja millest lähtuvalt tähtsaid elulisi valikuid langetada, et elada **õnnelikku** elu, peaks koolist ellu astuma igaüks!
  - ◆ st eneseanalüüsi oskust, ühiskonnas toimuvate protsesside mõistmist ja osalust elukestvas õppes.

Karjäärispetsialistide ülesanne

- ◆ Karjäärispetsialistide ülesanne on aidata inimestel (inimressursil) **elukestvalt leida ja säilitada tööelus oma potentsiaalile optimaalseim rakendus.**

Toetada **erapooletult** ja nii, et inimene ise on suuteline otsustama.

SA Innove karjääriteenuste arenduskeskus

R1JALEIDJA

- ◆ Erinevad projektid ja programmid, sh rahvusvaheline koostöö
- ◆ Hetkel riikliku programmi “Karjääriteenuste süsteemi arendamine” ellu viimine
Programmi periood: 2008 – 2011 – 2013
SoM ja HTM koostöökokkulepe

Kesksel kohal:

- Karjääriteenuste kvaliteet
- Metoodika
- Spetsialistide koolitused
- Teenuste lõimituse koordineerimine
- Teenuse osutamine

Karjääriteenused koolis

Üldhariduskoolides

- ◆ 1996 aastast alates läbiv teema ...
- ◆ Töölalane karjäär ja selle kujundamine” aastast 2002

Arendustegevused

- ◆ 14 pilootkooli perioodil 2005-2008
  - ◆ Iirimaa eeskujule toetudes töötasid välja karjääriõppe korralduskavad koolis: karjäärimeeskond; tööühmad
  - ◆ Karjääriõpetuse valikaine

PRÕK ja GRÕK aastast 2010

R¹JALEIDJA

- ◆ Karjääriõpe
  - ◆ Läbiv teema “elukestev õpe ja karjääri planeerimine”
  - ◆ Valikaine
- ◆ Karjääriteenuste kättesaadavuse tagamise kohustus

Karjääriteenuste bränd

R1JALEIDJA

R1JALEIDJA

Rajaleidja on karjääriteenuste **tunnussõna**, mis viitab:

- tuntud **infokeskkonnale** (www.rajaleidja.ee)
- **karjäärinõustamist ja karjäärinfo teenust pakkuvatele keskustele** (lühidalt TNK, keda hetkel on 17 tk)
- loodetavasti lähiajal ka **koolidele**, kus karjääriõpe on süsteemselt korraldatud

Arendustegevused

- ◆ 26 pilootkooli perioodil 2008 – 2011 – 2013
- ◆ Karjääriteenuste korralduskavade edasiarendus koolis alategevuste lõikes:
  - ◆ Koostöövõrgustik
  - ◆ Karjääriinfo koolis (pedagoogide vajadus)
  - ◆ Ettevõtete külastused
  - ◆ Karjääriõpe tunnivälises tegevuses
  - ◆ Läbiva teema head praktikad
  - ◆ Karjääriõppe kvaliteet

Mõju ...

Karjääriõppe mõju arvudes	2005/2006 õ.-a.	2009/2010 õ.-a.
	Üleriigiline uuring	Pilootkoolide õpilaste küsitlus
Vastajate arv	160	445
Eraldi ainetund	16%	100%
Kas erinevate õppeainete raames on käsitletud karjääriteemat? "Jah" vastused.	34%	85%
Personaalset karjäärinõustamist kasutanud õpilasi.	16%	39%
Teavad, kust oma koolis karjääriinfot leida		72%
Osalenud kohtumistel erinevate elukutsete esindajatega		65%

Metoodiline tugi õpetajale

- ◆ Karjäärteenuste korralduslikud alused, juhendmaterjal
  - ◆ Sisaldab praktilisi näiteid
- ◆ Karjääriõpetuse valikaine õpetajaraamatud (uuendatud versioonid)
  - ◆ [Karjääriõpetuse valikaine aineraamat põhikooliõpetajale](#) (HTM rahastatud) www.oppekava.ee lehel
- ◆ Karjääriõppe kvaliteedi käsiraamat
- ◆ Tugimaterjalid õpetajale läbiva teema „Elukestev õpe ja karjääri planeerimine“ käsitlemiseks ainetundides

Muud olulised saavutused

- ◆ Karjäärispetsialistide koolitused
- ◆ Info- ja metoodilised materjalid karjäärinõustajatele ja infospetsialistidele
- ◆ Karjääriteenuste kvaliteedi tagamise ja tagasisidestamise süsteemi käivitamine noorte teavitamis- ja nõustamiskeskustes (TNK)
- ◆ Rajaleidja arendus
- ◆ Testid, koolitatud 20 spetsialisti (TNK töötajad), kes viivad koolides läbi (õpilastele **tasuta**) testimist

Olukord koolides laiemalt

Täna

- ◆ Karjääriõppe kvaliteedi tase väga esinev
  - ◆ Õpetajatel puudub piisav ettevalmistus ja huvi läbiva teema käsitlemiseks ainetundides
  - ◆ Karjääriõpetuse õpetajaid ?
  - ◆ Karjääriteenuste korralduskava ?
  - ◆ Karjäärikoordinaatoreid ?
- ◆ Info ja nõustamisteenust kasutanud õpilaste arv on oluliselt suurenenud!

Millest õpilased unistavad?

Meenutades haridusminister Tõnis Lukase väidet elu tähtsate valikute kohta ...

◆ Täna on tähtis päev:

- ◆ Kuninglik pulmapidu
- ◆ Ühiskonnaõpetuse eksam

Millest räägivad eelmiste aastate ühiskonnaõpetuse tulemused?

◆ Suurepärane, et õpilased väljendavad aktiivselt oma ootusi

- ◆ sh soovivad, et karjääriõpetus muudetakse põhikoolile kohustuslikuks

◆ Samas on loomulik olukord – nad ei tea, mida nad ei tea

...

◆ Karjääriteenused kutseõppeasutustes

- ◆ Valikkursuse ainekava uuendamine väljundipõhise õppekava kohaseks
- ◆ Karjääriõppe kohustuslik komponent riiklikesse õppekavadesse
- ◆ Karjääriteenuste korraldus koolis, praktiliste toimivate korraldusskeemide näidised

Väljakutsed

- ◆ Karjääriinfo!
- ◆ Õpetajate ettevalmistus, koolitus
- ◆ Spetsialistide arvu suurendamine vajadustele vastavaks
- ◆ Finantseerimine, sh karjäärikoordinaatori ametikoht
- ◆ Valdkonna arengu visioon

Karjääriõppe sisu uued suunad ...?

R¹JALEIDJA

- ◆ Tänapäevane õpilane = tulevane tööandja
- ◆ Haridus- ja tööelu kavandamise teemale lisaks peaksid õpilased kujundama ka era- ja tööelu tasakaalustamiseks vajalikke pädevusi

Mõttekoht!

- ◆ Kas ja kuidas tööandjate esindusorganisatsioonid saaksid senisest paremini kaasa aidata?
  - ◆ Koolidega koostöö: ettevõtete küllastuste võimaldamine?
  - ◆ Õpetajate toetamine: valdkondade tutvustamine
  - ◆ Valdkondade tööjõu kaardistamine?

Kokkuvõtteks

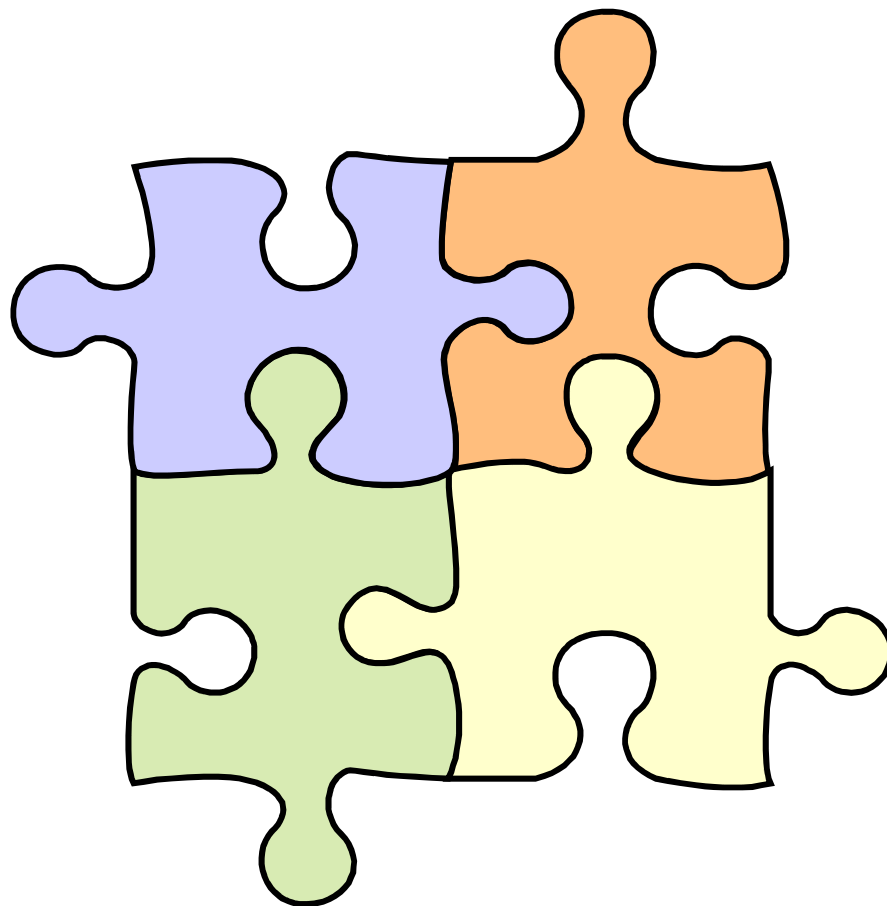
- ◆ Maailma meie ümber iseloomustab tõsisasi: kindel on vaid see, et miski pole kindel.
- ◆ Inimesel on loomupärane omadus püüelda õnneliku elu poole. Elu ongi pidev valikute tegemine. Üks õnne eeldus selles pidevas valikute ahelas on sisemine **tasakaal**.

Piltlikult öeldes püsti püsida kihutaval surfilaual, mitte paigal seistes “pääsukest” tehes.

[tsiteerides hiljuti loetut Silva Laius blogis]

Toetajad saavad ...

R¹JALEIDJA

KARJÄÄRITEENUSTE
ARENDUSKESKUS

INNOVE
Elukestva Õppe Arendamise Sihtasutus

Europa Liit
Euroopa Sotsiaalfond

Eesti tuleviku heaks

**Täna kuulamast!
Edu meile kõigile!**

mare.lehtsalu@innove.ee

6998 057

**KARJÄÄRITEENUSTE
ARENDUSKESKUS**

INNOVE
Elukestva Õppe Arendamise Sihtasutus

